

יום שמגיע להם להסתלק מן העולם, וכי לא כבוד עליון הוא שהגבירה באה בשבילם, ולהוביל אותם להיכל המלך שישמח בהם המלך כל יום? שהרי הקדוש ברוך הוא לא משתעשע אלא בנשמות הצדיקים.

בא ראה, התעוררות האהבה של כנסת ישראל לקדוש-ברוך-הוא, נשמות הצדיקים למטה מעוררים אותה, משום שהם באים מצד המלך, מצד הנזכר, והתעוררות זו מגיעה לנקבה מצד של הנזכר, ומתעוררת אהבה. נמצא שזכר מעורר חביבות ואהבה לנקבה, ואז הנקבה נקשרת באהבה לזכר.

כמו זה תשוקת הנקבה לשפוף מים תחתונים כנגד מים עליונים אינה אלא בנשמות הצדיקים. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שעליהם קיימים עליונים ותחתונים, ועל זה (משלי ח) וצדיק יסוד עולם, כתוב סתם. וסוד הכל - צדיק, הוא יסוד שלמעלה, והוא יסוד למטה, וכנסת ישראל נכללת מצדיק מלמעלה וממטה. צדיק מצד זה וצדיק מצד זה יורשים אותה. זהו שכתוב (תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ, יירשו ארץ ודאי.

בא ראה, צדיק יורש ארץ זו ומוריק עליה ברכות בכל יום, ונותן לה תפנוקים ועדוניהם בשפע עליון ששופע עליה, והרי בארנו את הדבר.

יסוד הכתוב - (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. ועם כל זה דבר אחר, שכתוב (שיר ו) ראוה בנות ויאשרוה, ועל זה אמרה לאה,

מלה אחרא, כמה דכתיב, (שיר השירים ו) ראוה בנות ויאשרוה, ועל דא אמרה

האי, הוּו חֲדָאן הוּוּא יוּמָא דְמֵטִי לִוּן לְאַסְתְּלָקָא מֵהַאי עֲלָמָא. וְכִי לָאו יִקְרָא עֲלָאָה הוּא, דְמֵטְרוֹנִיתָא אֲתַת בְּגִינִיָּהּ, וְלֹאֲוֹבְלָא לִוּן לְהִיכְלָא לְמִלְפָּא, לְמַחְדֵי בְּהוּ מִלְפָּא כָּל יוּמָא, דְהָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לָא אֲשַׁתְּעִשַׁע אֲלָא בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָיָא.

תא חזי, אתערותא דרחימו דכנסת ישראל, לגבי קדשא בריך הוא, נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערין לה. בגין דאינון אתיין מסטרא דמלפא, מסטרא דדכורא, ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא, ואתער רחימותא. אשתפח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא, וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא, לגבי דכורא.

כהאי גוונא, תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין לקבל מיין עלאין, לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקיא. זכאין אינון צדיקיא כהאי עלמא, ובעלמא דאתי, דעלייהו קיימין עלאין ותתאין. ועל דא (משלי ע) וצדיק יסוד עולם כתיב, סתם.

ורוא דכלא, צדיק, איהו יסודא דלעילא, ואיהו יסודא לתתא, וכנסת ישראל אתכלילת מצדיק, מלעילא ומתתא. צדיק מהאי סטרא, וצדיק מהאי סטרא, ירתין לה. הדא הוא דכתיב, (תהלים לו) צדיקים ירשו ארץ. ירשו ארץ ודאי.

תא חזי, צדיק אחסין לה להאי ארץ, ואריק עליה ברכאן בכל יומא, ויהיב לה תפנוקין ועדוניה, בנגידו עלאה דנגיד עליה, והא אוקימנא מלה.

ורוא דכתיב (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. ועם כל דא,

מלה אחרא, כמה דכתיב, (שיר השירים ו) ראוה בנות ויאשרוה, ועל דא אמרה

לָאָה, (בראשית ל) בְּאֲשֵׁרֵי כִי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת וְכָלָא שְׁפִיר.

וְהָא חֲזִי, מַעֲלָמָא דְאֵתִי, אֲתַמְשִׁיף וְנִגִיד לְהָאֵי צַדִיק, לְמִיָּהֵב תְּפִנוּקִין וְעֵדוּנִין לְהָאֵי אֲרִץ, דְּאִיהוּ לְחָם עוֹנִי, וְאֲתַעֲבִיד לְחָם פְּנַג, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ וְהוּא יִתֵּן מֵעֲדֵנֵי מְלֶךְ וְדָאֵי, וְהָא אוֹקִימָנָא.

(דף רמו ע"א)

הָא חֲזִי, מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ. דָּא הוּא אֲתֵר דְּכָלָא מֵאֲשֶׁרִין לִיָּה. וּמֵאֵי אִיָּהוּ, עֲלָמָא דְאֵתִי. דְּעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי מֵאֲשֶׁרִין לִיָּה, וּמִכְּסָפִין לִיָּה. שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ, מֵאֵן, עַד כָּאֵן לָא פְּרִישׁ מֵאֵן הוּא אֲתֵר. אֶלָּא, אֵית לְחָם, וְאֵית לְחָם, כְּמָה דְאֵית אֵילְנָא, וְאֵית אֵילְנָא. אֵית אֵילְנָא דְחַיִּי, וְאֵית אֵילְנָא דְתַלְיָא בֵּיה מוֹתָא. אֵית לְחָם דְאֶקְרִי לְחָם עוֹנִי, וְאֵית לְחָם דְאֶקְרִי לְחָם פְּנַג. וּמֵאֵן אִיָּהוּ (לְחָם). דָּא ו', וְדָא הוּא לְחֵמוֹ, לְחָם ו'. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לְכֶם לְחָם מִן הַשָּׁמַיִם, מִן הַשָּׁמַיִם וְדָאֵי.

וְעַד דָּא, מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ, לְחָם ו', דְּהָא מִיָּנִיָּה אֲתַזֵּן הָאֵי אֵילְנָא, וְהוּא מְעַטְרָא לִיָּה, כְּדְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לוֹ אִמּוֹ. וְכַד אִיָּהוּ נְקִיט, וְדָאֵי הוּא יִתֵּן מֵעֲדֵנֵי מְלֶךְ. וּמֵאֵן מְלֶךְ. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּהָא מַנִּיָּה אֲתַזְנַת, וְהוּא יְהִיב לָהּ עַל יְדָא דְצַדִיק, דְּרָגָא קְדִישָׁא אֶת קִיָּמָא. וּמֵהֲכָא לְשִׁאָר דְּרָגִין דְלִתְתָא, וְכִלְהוּ כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא.

בְּסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אָמַר הָכִי, מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ, דָּא לְחָם שְׁבַת, דְּאִיָּהוּ פְּנַג, עַל חַד תְּרִין. כְּדְכְּתִיב, (שְׁמוֹת טו) לְקַטוּ לְחָם מִשְׁנֵה. מָאֵי לְחָם מִשְׁנֵה.

(בראשית ל) בְּאֲשֵׁרֵי כִי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת, וְהִפְלֵ יָפָה.

וְכֵא רָאָה, מִן הָעוֹלָם הַבָּא נִמְשָׁף וְשׁוֹפֵעַ לְצַדִיק הַזֶּה לְתַת תְּפִנוּקִים וְעֵדוּנִים לְאֲרִץ הַזֶּה, שְׁהִיא לְחָם עוֹנִי, וְנַעֲשֶׂה לְחָם מְעַנֵּג. זֶהוּ שְׁכַתוּב מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ וְהוּא יִתֵּן מֵעֲדֵנֵי מְלֶךְ, וְדָאֵי, וְהִרִי בְּאֲרָנוּ.

כֵּא רָאָה, מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ, זֶהוּ מְקוּם שְׁהִפְלֵ מֵאֲשֶׁרִים אוֹתוֹ, וּמִיָּהוּ? הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁהֵעֵלְיוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים מֵאֲשֶׁרִים אוֹתוֹ וּמִשְׁתוֹקֵקִים אֵלָיו. שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ, מִי? עַד כָּאֵן לָא פְּרִישׁ מִי הוּא הַמְּקוּם. אֶלָּא, יֵשׁ לְחָם וְיֵשׁ לְחָם, כְּמוֹ שְׂיֵשׁ אֵילָן וְיֵשׁ אֵילָן. יֵשׁ עֵץ הַחַיִּים, וְיֵשׁ עֵץ שְׁתַּלּוּי בּוֹ הַמּוֹת. יֵשׁ לְחָם שְׁנִקְרָא לְחָם עוֹנִי, וְיֵשׁ לְחָם שְׁנִקְרָא לְחָם מְעַנֵּג. וּמִיָּהוּ (לְחָם)? זֶה ו', וְזֶה הוּא לְחֵמוֹ, לְחָם ו', וְעַל זֶה כְּתוּב (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לְכֶם לְחָם מִן הַשָּׁמַיִם, מִן הַשָּׁמַיִם וְדָאֵי.

וְעַד זֶה, מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ, לְחָם ו', שְׁהִרִי מְמַנּוּ נִזּוֹן הָעֵץ הַזֶּה, וְהוּא מְעַטֵּר אוֹתוֹ, כְּפַתּוּב (שִׁיר א) בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לוֹ אִמּוֹ. וְכִשְׁהוּא לְוָקַח, וְדָאֵי הוּא יִתֵּן מֵעֲדֵנֵי מְלֶךְ. וּמִי הַמְּלֶךְ? זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁהִרִי מְמַנּוּ נִזּוֹנִית, וְהוּא נוֹתֵן לָהּ עַל יַד הַצַּדִיק דְרָגָה קְדוּשָׁה אוֹת הַבְּרִית, וּמִכָּאֵן לְשִׁאָר הַדְּרָגוֹת שְׁלֵמָטָה, וְכִלְמָה שְׁלֵמָעֵלָה.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא הַזֶּקֶן אָמַר כֵּן: מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֵמוֹ - זֶה לְחָם שְׁבַת, שֶׁהוּא מְעַנֵּג, עַל אֶחָד שְׁנַיִם, כְּפַתּוּב לְקַטוּ לְחָם מִשְׁנֵה. מַה זֶה לְחָם מִשְׁנֵה? אֶלָּא שְׁנֵי לְחָם, לְחָם מִן הַשָּׁמַיִם וְלְחָם מִן הָאֲרֶץ. זֶהוּ לְחָם עֲנֵג, וְזֶהוּ לְחָם עוֹנִי. וְכִשְׁבַת

אֶלָּא, תְּרִי לְחָם, לְחָם מִן

נכלל לחם הפחתון בלחם העליון, ומתברר זה משום זה, והוא לחם משנה.

ועוד היה אומר, לחם משנה של שבת לוקח משבת העליונה ששופעת ומאירה לכל, ומתחבר לחם בלחם, והוא משנה. ובכל מקום סוד של לחם נקבה היא, משום כך שמנה כתוב ולא שמן, וכתוב (בראשית ט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל, זו אשתו.

ואם תאמר, (שמואל א ט) והלחם אזל מפלינו, ולא כתוב אזלה? לשאר המזון קוראים לחם, והדברים ידועים מה הוא שאר המזון ומה הוא לחם ממש. לחם שלמעלה בכל מקום זכר, לחם פחתון בכל מקום נקבה. ואנו מצאנו שלפעמים כתוב זכר ולפעמים נקבה, והכל דבר אחד, זהו כמו זה, והכל יפה.

בא ראה, אשר רשום למעלה ורשום למטה בתקוני כלה, ועל כל שנים עשר השבטים הים עומד עליהם ונתקן בהם. זהו שכתוב (מלכים א ז) והים עליהם מלמעלה. וסוד הדבר - נתקן למעלה ונתקן למטה בארץ. נתקן למעלה בתקונים ידועים כמו של העולם העליון, ונתקן למטה בשנים עשר השבטים הללו כמו שלמעלה, ועל כך שכינה למעלה ושכינה למטה בשביל [בתוכם של] ישראל, ובשנים עשר שבטים [ובשני שבטים] [ובשני ארדים] נקללת ונתקנת. אשר בתקוניה עומד כשאר השבטים. ואם לא שגלה משה - לא נודע, שכתוב (דברים ג) וטבל בשמן רגלו, להראות איפה הקשר שלו

השמים, ולחם מן הארץ. דא הוא לחם פנג, ודא הוא לחם דמספנא, ובשבת אתפליל לחם תתאה בלחם עלאה, ואתברר האי בגיני האי, ואיהו לחם משנה.

ותו הוה אומר, לחם משנה דשבת, נקיט משבת עלאה, דאיהו נגיד ואנהיר לכלא, ואתחבר לחם בלחם, ואיהו משנה. ובכל אתר, רזא דלחם, נוקבא היא. בגין כך שמנה כתיב ולא שמן. וכתיב, (בראשית מט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל, דא אנתתיה.

ואי תימא (שמואל א ט) והלחם אזל מפלינו, ולא כתיב אזלת. שאר מזונא לחם קרינן ליה, ואשתמודען מלין, מאן הוא שאר מזונא, ומאן הוא לחם ממש. לחם דלעילא, בכל אתר דכר, לחם תתאה, בכל אתר נוקבא ואנן אשפחינא דזמנין כתיב דכר, ולזמנין נוקבא, וכלא חד מלה, האי כהאי, ושפיר פלא.

תא חזי, אשר, רשים לעילא ורשים לתתא, בתקוני פלה. וכלהו תריסר שבטין ומא קאים עלייהו, ואתתקן בהו. הדא הוא דכתיב, (מלכים א ז) והים עליהם מלמעלה. ורזא דמלה, אתתקן לעילא ואתתקן לתתא בארעא. אתתקן לעילא בתקונין ידיען, פגוונא דעלמא עלאה. ואתתקן לתתא בהני תריסר שבטין פגוונא דלעילא. ועל דא שכינתא לעילא ושכינתא לתתא בגינייהו (פגווייהו) דישראל, ובתריסר שבטין (נ"א ובתריין שבטין) (נ"א ובתריין סבטין) אתפלילת ואתתקנת. אשר בתקוניה קיימא, כשאר שבטין.

ואי לאו דגלי משה, לא אתיידע. דכתיב,

(דברים ג) וטבל בשמן רגלו. לאחזאה אן הוא קשרא דיליה באתריה,

דַּאִיהוּ נְגִיד הַהוּא מְשַׁח רְבוּת מְלַעֲיָלָא. בְּגִינֵי
כְּךָ פְּתִיב, בְּרוּךְ מְבָנִים אֲשֶׁר וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר נִפְתְּלֵי אֵילָה שְׁלוּחָה
הַנּוֹתֵן אֲמָרִי שְׁפָר. הֵא אֲתָמַר, דְּעֲלָמָא
עֲלָאָה עֲלָמָא דְדְכוּרָא אִיהוּ, פִּינּוּן דְסִלְקָא
מְלָה מְכַנְסָת יִשְׂרָאֵל וְלַעֲיָלָא, כִּלְאָה הוּא דְכַר.
מְנַלָּן, מְעוּלָה, אֲמָאִי אֲתִקְרִי עוּלָה, בְּגִין
דְסִלְקָא לְעֵילָא מִן נוּקְבָא. וּבְגִינֵי כְּךָ, (ויקרא א)
עוּלָה זְכָר תְּמִים יִקְרִיבֵנוּ וְגו'.

אֲמָאִי תְּמִים, וְכִי פִיסְקִי פִיסְקִי בְעֵינָן לִיָּה,
דְּאָמַר תְּמִים, מַהוּ תְּמִים. אֲלָא,
כְּדַכְתִּיב, (בראשית יז) הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תְּמִים.
אִימְתִי תְּמִים, בְּשַׁעֲתָא (ס"א בְּאֲתֵר) דְּאֲתַגְזֹר, דְּהָא
דְכוּרָא לָא הוּי, וְלָא אֲשַׁתְּמוּדַע, אֲלָא בְּהַהוּא
אֲתֵר דְּאִקְרִי תְּמִים. וּמֵאֲן אִיהוּ, דָּא אֲת
קִימָא, דְּבִיָּה אֲשַׁתְּמוּדַע דְּכוּרָא מִן נוּקְבָא.
כְּדַכְתִּיב, (בראשית ו) אִישׁ צַדִּיק תְּמִים הָיָה. בְּגִינֵי
כְּךָ זְכָר תְּמִים, דְּאֲשַׁתְּמוּדַע בִּיָּה הָאִי שְׂיִיפָא,
וְלָא יִסְרְסוּן לִיָּה.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב, (ויקרא ד) נִקְבָּה תְּמִימָה.
הָכִי הוּא וְדָאִי, כְּמָה דְּאִקְרִי צַדִּיק תְּמִים,
כְּךָ אִקְרִי צַדִּיק תְּמִימָה. בְּגִין דְּכִלְאָ, נְטֹלָא
מְיֵיָה, בְּגִינֵי כְּךָ, עוּלָה דְסִלְקָא מִן נוּקְבָא
לְדְכוּרָא, וְיַמְהָאִי אֲתֵר וְלַעֲיָלָא, כִּלְאָה הוּא
דְכוּרָא. וּמִן נוּקְבָא (דף רמו ע"ב) וְלַתְּתָא, כִּלְאָ
הוּא נוּקְבָא, וְהָא אוּקִימָנָא.

וְאִי תִימָא, הָכִי נְמִי נוּקְבָא דְלַעֲיָלָא. אֲלָא,
סִיּוּמָא דְגוּפָא אֲחִזִּי עַל כָּל גּוּפָא דְאִיהוּ
דְכַר, רִישָׁא דְגוּפָא נוּקְבָא, עַד דְנַחֲתִית
לְסִיּוּמָא, וְכַד סִיּוּמָא אֲתַחֲזִי, הָא עֶבֶיד כִּלְאָ
דְכַר. אֲבָל הָכָא, רִישָׁא וְסוּפָא נוּקְבָא, דְהָא
כָּל תְּקוּנָן גּוּפָא נוּקְבָא.

תָּא חֲזִי, חַד רְזָא עֲלָאָה אִית בְּמִלָּה דָּא,

בְּמִקּוּמוֹ, שְׁהוּא מְשַׁפִּיעַ אוּתוֹ
שְׁמֵן מְשַׁחָה מְלַמְעָלָה. מְשׁוּם כְּךָ
כְּתוּב בְּרוּךְ מְבָנִים אֲשֶׁר וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, נִפְתְּלֵי
אֵילָה שְׁלַחָה הַנּוֹתֵן אֲמָרִי שְׁפָר.
הָרִי נְאָמַר שְׁהַעוּלָם הַעֲלִיּוֹן הוּא
עוּלָם שֶׁל זְכָר. פִּינּוּן שְׁעוּלָה דְכַר
מְכַנְסָת יִשְׂרָאֵל וּמְעָלָה, הַכֹּל הוּא
זְכָר. מְיַנּוּן לָנוּ? מְעוּלָה. לָמָּה
נִקְרָאת עוּלָה? מְשׁוּם שְׁעוּלָה
מְעַל הַנְּקֻבָּה, וּמְשׁוּם כְּךָ (ויקרא א)
עֲלָה זְכָר תְּמִים יִקְרִיבֵנוּ וְגו'.

לָמָּה תְּמִים? וְכִי חֲתִיכוֹת
חֲתִיכוֹת צָרִיף אוּתוֹ שְׂאוּמַר
תְּמִים? ! מַה זֶה תְּמִים? אֲלָא
כְּפִתּוּב, הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה
תְּמִים. מְתִי תְּמִים? בְּשַׁעֲתָא [בְּמִקּוּם]
שְׁנַמּוּל, שְׁהָרִי הַזְּכָר אֵינּוּ, וְלָא
נּוֹדַע אֲלָא רַק בְּאוּתוֹ מְקוּם
שְׁנַקְרָא תְּמִים, וּמַהוּ? זוּ אוּת
הַבְּרִית, שְׁבָה נּוֹדַע הַזְּכָר מִן
הַנְּקֻבָּה, כְּפִתּוּב (שם ו) אִישׁ צַדִּיק
תְּמִים הָיָה. מְשׁוּם כְּךָ זְכָר תְּמִים,
שְׁנוּדַע בּוּ אֵיבֵר זֶה וְלָא יִסְרְסוּ
אוּתוֹ.

וְאִם תֵּאמַר, הָרִי כְּתוּב (ויקרא ד)
נִקְבָּה תְּמִימָה? כְּךָ הוּא וְדָאִי.
כְּמוֹ שְׁנַקְרָא צַדִּיק תְּמִים, כְּךָ
נִקְרָא צַדִּיק תְּמִימָה, מְשׁוּם שְׁהַכֹּל
נְטֹלָה מְכַנְסָת. מְשׁוּם כְּךָ עוּלָה,
שְׁעוּלָה מִן הַנְּקֻבָּה לְזְכָר,
וּמְמִקּוּם זֶה וּמְעָלָה הַכֹּל הוּא
זְכָר, וּמִן הַנְּקֻבָּה וּמְשָׁה הַכֹּל הוּא
נְקֻבָּה, וְהָרִי בְּאַרְבֵּי.

וְאִם תֵּאמַר, כְּךָ גַם הַנְּקֻבָּה
שְׁלַמְעָלָה. אֲלָא סִיּוּם הַגּוּף
מְרָאָה עַל כָּל הַגּוּף שְׁהוּא זְכָר,
רִישׁ הַגּוּף נִקְבָּה, עַד שְׂיִוְרַד
לְסִיּוּם, וּכְשֶׁהַסִּיּוּם נִרְאָה, הָרִי
עוֹשֶׂה הַכֹּל זְכָר. אֲבָל כְּאֵן רִישׁ
וְסוּף נִקְבָּה, שְׁהָרִי כָּל תְּקוּנָן הַגּוּף
נִקְבָּה.

בְּא רִאָּה, סוּד עֲלִיּוֹן אֲחַד יֵשׁ
כְּדַכְרֵי זֶה, שְׁהָרִי רִאֵינוּ שְׂיַעֲקֵב